

Tahkim Kararlarının Türkiye'de Tanınması ve Tenfizi

Türk hukukundaki yabancı hakem kararlarının tenfizi, Türkiye'nin taraf olduğu 1958 New York Anlaşması veya Möltük hükümleri çerçevesinde gerçekleşir. Anlaşma coğrafi bakımdan sadece akrit ülkelerde verilen hakem kararlarına uygulanır. Türkiye New York Anlaşmasını ticari uyuşmazlıklara uygulama gerekçesi ile onayladığı için anlaşma Türkiye'de sadece Türk hukukuna göre ticari sayılan uyuşmazlıklarla ilgili verilen hakem kararlarına uygulanacaktır.

New York anlaşması, yabancı hakem kararlarının tenfizi davalarında tenfiz ökerinin usul hukukuna atıfta bulunmuştur. Usuli hususlar tenfiz devletinin usul hukukuna göre belirlenecektir. Bu kararların tanıma ve tenfize yönelik davalar bakımından Türkiye'de Asliye Ticaret Mahkemeleri görevli kılınmıştır. Yetkili mahkeme ise tarafların yazılı bir yetki anlaşması ile kararlaştırdıkları yer mahkemesidir.

Hakem kararlarının tanıma ve tenfiz davasında ispat kolpeti yer değiştirmiştir. Tanıma ve tenfize ilişkin kararlara karşı temyiz yoluna başvurulması verilen kararın icrasını kendiliğinden durdurur.

Gerçek New York Anlaşmasında gerekse Möltük'ta mahkemelerin tanıma ve tenfiz davalarında işin esasına giremeyeceği ilkesi benimsenmiştir. Şartları mevcut ise yabancı hakem kararlarının tanıması ve tenfizi davasının sonuçlarını teminat altına almak üzere Türk mahkemeleri tarafından davacının talebi üzerine ihtiyati haciz veya ihtiyati tedbir kararı verilebilir.

Anlaşmaya Göre Tanıma ve Tenfiz Şartları:

- 1- Taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşması bulunmalıdır.
- 2- Karar, davalının savunma haklarına riayet edilerek verilmiş olmalıdır.
- 3- Karar, hakemlerin yetkileri içinde verilmiş olmalıdır. Hakem veya tahkim anlaşması bakımından yetki asılmamış olması gerekir.

4- Hakem kararı taraflar bakımından bağlayıcı olmalıdır. (Kesinleşmiş yerine bağlayıcı ifadesi)

5- Tahkim kararı tarafların seçtiği usul çerçevesinde verilmiş olmalıdır.

6- Tenfiz devleti hukukuna göre, hakem kararında hükme bağlanan konu tahkime elverişli olmalıdır.

7- Hakem kararı kamu düzenine aykırı olmamalıdır.

Yabancı Yatırım Uyuşmazlıkları Tahkimi: ICSID

Devletlerle Diğer Devlet Vatandaşı Kişiler Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Halline Dair Washington Anlaşması, ICSID olarak bilinir. Türkiye'nin 1985 yılında taraf olduğu anlaşma ile yatırımcı ve evsahibi ülke arasındaki yatırım ilişkilerinden doğan uyuşmazlıkların çözümü düzenlenmiştir. Özel bir kurumsal tahkim usulüdür. Bir uyuşmazlığın ICSID tahkimine götürülebilmesi için:

1- Taraflar arasında yazılı anlaşma bulunmalıdır.

2- Uyuşmazlık konvansiyonun taraf devlet ile diğer bir akrit devlet vatandaşı arasında olmalıdır.

3- Taraflar arasında yatırım uyuşmazlığı olmalıdır. Bu şartlardan birinin bulunmaması durumunda dava tahkim için ICSID'e götürülemez.

Konvansiyona göre verilen hakem kararları akrit devletin mahkemesinin verdiği kararları gücü ve niteliğindedir. Türkiye'de icrası sözkonusu olduğunda ilâmlı icra yoluyla takip konusu yapılabilir. Anlaşma, hakem heyetince verilen karara karşı muayyen sebeplerle itiraz imkanları öngörmüştür. Sınırlı sayıdaki bu sebeplerden birinin varlığı ispatlandığında hakem kararı iptal edilir. ICSID anlaşmasına göre, karara karşı itiraz yolları:

1- Hakem heyetinin usule uygun oluşturulmadığı

2- Hakem heyetinin yetkisini aştığı

3- Heyet üyelerinin rüşvet aldığı

4- Heyetin, yargılama hukukunun temel ilkelerinden sapması

5- Kararın ihtiva ettiği hususlara uygun gerekçeler taşınamaması.

Bu gerekçelerle kararın iptali talep edilebilir.